

مریم کیان^۱

معرفی مختصر دهه ۱۹۵۰ میلادی

پیروزی جنگ جهانی دوم، ایالات متحده را در جایگاه بلاشک قدرت نظامی، اقتصادی و اجتماعی قرار داد. همچنین رویدادهای دیگری نظیر کاهش وفاداری در خانواده‌ها، افزایش طلاق، ظهور داروهای آرامش‌بخش، پیدایش موسیقی راک اند رول، ساخت سیستم‌های بزرگراهی بین ایالتی، با آرامش بعد از جنگ جهانی دوم، آمریکایی‌های دهه ۱۹۵۰ میلادی را به سوی زندگی هدفمندتر و توجه به امنیت فردی و مالی بیشتر، سوق داد. از سوی دیگر، استفاده از بمب اتمی در ژاپن، برای پایان جنگ جهانی و آغاز جنگ کُرِه در سال ۱۹۵۰ میلادی، کمک سازمان ملل به کره جنوبی، تغییر رهبری و قدرت جهانی یعنی اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده در سال‌های ۱۹۵۲ و ۱۹۵۳ از دیگر رخداد‌های عمده جهانی دهه ۱۹۵۰ میلادی بود. از طرف دیگر در اروپا، همکاری‌های اقتصادی رو به گسترش یافت و صنایع ذغال سنگ و فولاد توسعه پیدا کردند. در غرب آسیا نیز، ملی شدن صنعت نفت در ایران در سال ۱۹۵۱ و ۱۹۵۲ میلادی منجر به مجادله با بریتانیا شد. همچنین در سال ۱۹۵۳ میلادی، کلونی‌های اروپاییان در آفریقا و آسیا مورد حمله واقع شد. به علاوه، در زمینه‌های هنری، موسیقی، ادبیات و تحولات معماری مدرن، دهه ۱۹۵۰ میلادی شاهد آثار بزرگی بود، از جمله آثار پیکاسو، رشد آپراهای مختلف در اروپا، و آثار ادبی متأثر از مسائل اجتماعی نظیر رمان‌های ارنست همین‌گوی، جان اشتاین بک و آرتور میلر.

در اواخر دهه ۱۹۵۰ میلادی، «عصر فضا» آغاز شد و اتحاد جماهیر شوروی اولین سفینه فضایی را در سال ۱۹۵۷ میلادی به فضا پرتاب کرد. همچنین شکل‌گیری کمیسیون اقتصادی اروپا، اوج گرفتن تقاضا برای حقوق بشر و آزادی، استقلال خواهی در مستعمره‌های آفریقایی و جنبش‌های حقوق مدنی در اواخر دهه ۱۹۵۰ میلادی اوج گرفت. در این راستا، زنان سیاه‌پوست آمریکایی توانستند به محافل علمی-دانشگاهی-هنری راه یابند. در مجموع، دهه ۱۹۵۰ میلادی، با رخداد‌های مختلفی نظیر عصر فضا، عصر هسته‌ای، عصر جنبش‌های ستمدیدگان در زمینه‌های مختلف نژادی، مستعمره‌ای، جنسیتی، اخلاقی، سیاسی و اقتصادی، همگی بیانگر تقاضای بیشتر جوامع برای آزادی و دموکراسی بود (شوبرت و همکاران^۲، ۲۰۰۲).

آثار شاخص مکتوب دهه ۱۹۵۰ میلادی

دهه ۱۹۵۰ میلادی، شاهد نشر آثار برجسته‌ای در زمینه برنامه درسی بود. در سال ۱۹۵۰ میلادی، کتاب «مبانی برنامه-ریزی درسی»^۳ به قلم اسمیت، استنلی و شورز^۴ نوشته شد. این اثر سپس در سال ۱۹۵۷ مورد بازنگری قرار گرفت. این کتاب نوعی پیشینه دایره‌المعارفی درباره زمینه برنامه درسی فراهم می‌کرد و نویسندگان این کتاب بخش‌هایی را اضافه کردند تا تبدیل به نقطه اتکایی برای پیشینه برنامه درسی در دوره‌های آتی شود. در این اثر، برنامه‌ریزی درسی در زمینه‌های اجتماعی، فرهنگی مورد تحلیل قرار گرفت و مسائل برنامه درسی به حیطه‌های مختلفی نظیر تفسیر معنا و ساختار فرهنگ، تحولات

1. کیان2011@yazd.ac.ir

۱. عضو هیات علمی گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه یزد، یزد، ایران

2. Schubert et, al

3. Fundamentals Of Curriculum Development

4. Smith, Stanley & Shores

جامعه، ملاحظات اقتصادی، ارزش‌های اجتماعی پیوند داده شد. نویسندگان این کتاب مسائل طراحی و اصول برنامه درسی را توسعه دادند و تعیین معیارهایی را در پیشینه برنامه درسی لازم دانستند، از جمله، تعیین اهداف، موضوع درسی یا تجربه‌ها، محتوا، توالی، نمره‌دهی، اختصاص زمان و انتشار برنامه درسی. در این اثر، سازمان دهی برنامه درسی یعنی الگوهای موضوع محور^۱، فعالیت محور^۲ و برنامه درسی پایه مشترک^۳ معرفی شد و ویژگی‌های هر یک این الگوها شرح داده شد. کتاب فوق با شاخص‌های معرفی شده از سوی تایلر^۴ (۱۹۴۹) نظیر هدف، تجارب، سازماندهی و ارزشیابی، شباهت‌هایی داشت. مسائلی نظیر هدف، فعالیت‌های یادگیری، سازماندهی و ارزشیابی در هر دو اثر مورد تأکید بود، اما کتاب «مبانی برنامه‌ریزی درسی» اسمیت، استنلی و شورز تأکید برجسته‌ای بر نقش روابط انسانی و سیاست‌های میان فردی در تغییر برنامه درسی، بازنگری و تصمیم‌گیری داشت. در پایان کتاب، نویسندگان دیدگاه‌های دیگری را درباره مسائل برنامه درسی معرفی و تشریح کردند. در مجموع می‌توان گفت که بیشتر کتاب‌ها در این دوره بر «نظریه برنامه درسی»^۵ معطوف بودند و کتاب اسمیت و همکاران نیز نوعی تحلیل انتقادی برنامه درسی بود که مسائل اجتماعی را منتقدانه بررسی و تحلیل می‌کرد.

طی دهه ۱۹۵۰ میلادی، فعالیت‌های مهم دیگر معطوف به بازنگری کتاب‌هایی بود که درباره برنامه درسی نوشته شده بود. جرسیلد^۶ (۱۹۵۰) و لی و لی^۷ (۱۹۵۰) کتاب‌هایشان را بازنگری کردند کتاب جرسیلد با نام «رشد کودک و برنامه درسی»^۸ و کتاب لی و لی با عنوان «برنامه‌ریزی درسی در مدارس متوسطه دولتی سفید پوستان می‌سی‌سی‌پی»^۹ بازنگری شدند. و بر روابط میان درک کودکان و توسعه تجربه‌های برنامه درسی تأکید تازه داشتند. آثار این سال‌ها، بیشتر بر محور تجربه‌گرایی در برنامه درسی و مطالعه کودک به عنوان پایه اساسی برنامه‌ریزی درسی قرار گرفت. جی.ام.گوین^{۱۰} (۱۹۵۰) نیز کتاب «اصول برنامه درسی و رویکردهای اجتماعی»^{۱۱} خود را تدوین کرد و تفکر تازه‌ای را در حیطه برنامه درسی ارائه نمود.

اثر برجسته دیگری که در این دهه منتشر شد کتاب «برنامه‌ریزی درسی»^{۱۲} بود که از سوی ادوارد.ای.کروگ^{۱۳} در سال ۱۹۵۰ میلادی تألیف شد. وی در این کتاب رابطه اهداف با تمام برنامه‌های مدرسه، راهنماهای برنامه درسی، تولید ابزارهای خاص یاددهی-یادگیری، روابط میان برنامه‌ریزی درسی و فرایند یاددهی-یادگیری را مطرح کرد و پیشنهادهای ویژه‌ای برای سازماندهی برنامه‌ریزی درسی در نظام‌های مدارس محلی ارائه نمود.

اگر چه بیشتر پیشینه‌های تولید شده در دهه ۱۹۵۰ میلادی تجویزی بودند تا توصیفی، اما پژوهش‌ها در زمینه تجارب مدارس که در دهه ۱۹۴۰ میلادی رایج بود از سوی کسول و همکاران^{۱۴} (۱۹۵۰) در اثر «بهبود برنامه درسی در نظام‌های مدارس دولتی»^{۱۵} تداوم یافت. پژوهش آنها موارد مهمی را ارائه کرد، از جمله، چشم‌اندازهایی درباره ارزشیابی نمونه‌های واقعی از بهبود برنامه درسی، گزارش‌هایی درباره تعداد زیادی از طرح‌های برنامه درسی و همچنین گزارشی درباره مواد آموزشی برنامه درسی.

1. Subject-Based Curriculum
2. Activity-Based Curriculum
3. Core Curriculum
4. Tyler
5. Curriculum Theory
6. Jersild
7. Lee, J. M., & Lee, D. M
8. Child Development And The Curriculum
9. Curriculum Development In Mississippi Public White High Schools
10. J.M.Gwynn
11. Curriculum Principles And Social Trends
12. Curriculum Planning
13. Krug, E. A
14. Caswell And Associates
15. Curriculum Improvement In Public School Systems

به علاوه، برنامه بهبود برنامه درسی هارولد هند^۱ (۱۹۵۱) از اقدامات شاخص دهه ۵۰ بود. بن و ماتیان^۲ (۱۹۵۱) این حرکت را «تغییر» نامیدند و کتاب خود را در این راستا با عنوان «روابط انسانی در تغییر برنامه درسی»^۳ منتشر کردند. این اثر نمونه شاخصی از دیدگاه‌های معاصر مرتبط با توسعه سازمانی برنامه‌های درسی بود. به علاوه، در سال ۱۹۵۱ میلادی، شین و مک سوین^۴ کتابی با نام «ارزشیابی و برنامه درسی دوره ابتدایی»^۵ تدوین کردند. در این اثر بر نیاز به سنجش‌های دقیق برنامه درسی موجود و ارزش‌های آن به مثابه پیشتازی برای تغییر و بازنگری‌های قابل دفاع، تأکید شده بود. در مجموع، در طول دهه ۵۰ میلادی، این آثار حافظ و ناقل دانش برنامه درسی شدند. در این دوره، همجواری سه رویکرد اصلی به برنامه درسی دیده می‌شد: سنت گرایان ذهنی^۶، رفتارگرایان اجتماعی^۷، مدارس تجربه‌گرا^۸.

برخی نویسندگان این آثار، همچنان در یک جهت‌گیری موجود برنامه درسی باقی ماندند. نمونه‌ای از آنها، واشبرن^۹ (۱۹۵۲) است که رویکرد «تعلیم و تربیت تجربه‌گرای کودک محور»^{۱۰} را تداوم داد. سایر کتب نیمه اول دهه ۱۹۵۰ میلادی که بر یک جهت‌گیری خاص برنامه درسی تأکید داشتند، از سوی افرادی نظیر آرتور بستور^{۱۱} (۱۹۵۳ و ۱۹۵۵) نوشته شد. همچنین رابرت مینارد هاچینز^{۱۲} (۱۹۵۳)، ارل کلی و ماری راس^{۱۳} (۱۹۵۲) و ال. توماس هاپکینز^{۱۴} (۱۹۵۴) کتاب‌هایی را درباره تجربه‌گرایی مبتنی بر کودک نوشتند و تئودور براملد^{۱۵} (۱۹۵۵ و ۱۹۵۶) آثار دیگری را با نام‌های «فلسفه تعلیم و تربیت در چشم اندازی فرهنگی» و «به سوی فلسفه بازسازی شده تعلیم و تربیت» مبتنی بر رویکرد بازسازی‌گرایی منتشر کرد.

در طی دهه ۱۹۵۰ میلادی، آرتور بستور، استاد تاریخ دانشگاه ایلینویز، متخصصان دانشکده‌های علوم تربیتی را مورد انتقاد قرار داد و اظهار داشت که آنها پایه‌گذار «زمین‌های بایر تعلیم و تربیت»^{۱۶} هستند. بستور بر این باور بود که بهترین نوع تعلیم و تربیت، آن نوعی است که صاحب‌نظران رشته‌های علمی طراحی می‌کنند و آن رشته‌های علمی که باید در مدارس تدریس شوند رشته‌هایی هستند که برای حیات جامعه بیشترین فایده را داشته باشند. کتاب بستور (۱۹۵۵) با نام «بازاندیشی یادگیری»^{۱۷} بسیار مشهور شد. البته سایر منتقدان محافظه کار، بستور را از این نظر که معتقد بود برنامه درسی منطبق با زندگی منجر به بی‌سوادی می‌شود، مورد انتقاد قرار دادند.

رابرت مینارد هاچینز در سال ۱۹۵۳ میلادی کتابی در زمینه نقد فلسفه‌های معاصر تعلیم و تربیت نوشت. وی با اتخاذ رویکرد ارسطویی بیان داشت که هدف تعلیم و تربیت اساساً آماده سازی دانش‌آموزان در این قابلیت است که ایده‌ها و آرای بزرگ تاریخ بشری را بیاموزند. رویکرد «برنامه درسی آثار بزرگ»^{۱۸} در ارتباط با این دیدگاه سنت‌گرایی ذهنی نوشته شد.

1. Hand, H. C
2. Benne & Muntyan
3. Human Relations In Curriculum Change
4. Shane & Mcswain
5. Evaluation And The Elementary Curriculum
6. Intellectual Traditionalist
7. Social Behaviorist
8. Experientialist Schools
9. Washburne
10. Child-Centered Experientialist Education
11. Arthur Bestor
12. Robert Maynard Hutchins
13. Earl Kelley & Marie Rasey
14. L. Thomas Hopkins
15. Brameld
16. Educational Wastelands
17. The Restoration Of Learning
18. The Great Books Curriculum

ارل کلی (۱۹۵۱) نیز در اثری با نام «شیوه کارگاهی یادگیری»^۱ به تفسیر تجربه‌گرایی پرداخت. وی با اتخاذ رویکرد پیشرفت‌گرایی دیویی، دلالت‌هایی را برای پژوهش‌های علمی بیولوژیک، روانشناختی و سایر زمینه‌های علمی ارائه کرد. کلی معتقد بود که تشکیل کارگاه‌های آموزشی به عنوان فعالیتی در عرصه بهسازی حرفه‌ای معمولاً شامل آموزش معلمان درباره کاربرد برخی ابزارهای آموزشی برای بکارگیری در کلاس درس است. در مقابل، کلی معلمان را تشویق می‌کرد تا خود فرایند کارگاه را مورد توجه قرار دهند و شرکت‌کنندگان را ترغیب می‌کرد تا استعدادها و تجربه‌هایشان را برای ساخت دانش جدید بکارگیرند.

همچنین کتاب توماس هاپکینز (۱۹۵۴) با نام «خویشتن شکوفا در مدرسه و خانه»^۲ بیانگر نوعی برنامه درسی بود که وی در آن تفکر عمیق را با تجربه اصیل انسانی تلفیق کرد. در این اثر، هاپکینز بیان داشت که رشد بیولوژیک سلول، رشد همه جانبه انسان (اعم از رشد ذهنی، اجتماعی، عاطفی، اخلاقی) از طریق مراحل بسط دهی، متمایز سازی و تلفیق انجام می‌شود، بنابراین «خانه» به اندازه «مدرسه»، می‌تواند به فضایی برای تعلیم و تربیت تبدیل شود.

افراد دیگری نظیر تئودور براملد (۱۹۵۵) نیز، با استفاده از فلسفه نحوی متون تعلیم و تربیت مد نظر کلیاتریک و جان بروباخر^۳، برنامه درسی طراحی شده برای ایجاد نظم نوین اجتماعی را پی گرفتند. براملد با مطالعه در حیطه برنامه درسی مدارس متوسطه و دانشکده، به ارائه رویکرد «هسته درسی مسائل اجتماعی»^۴ و شیوه «بازسازی پس‌پیشرفت‌گرایی»^۵ پرداخت. همچنین شارپ (۱۹۵۱) با ارائه کتاب «برنامه‌ریزی درسی به مثابه بازآموزی معلم»^۶، و اسپرز (۱۹۵۱) با ارائه کتاب «معلم و برنامه‌ریزی درسی»^۷ همگی بر مواجهه نحوی با برنامه درسی در سطح دوره تحصیلی ابتدایی و اهمیت نقش معلمان در تحقق برنامه درسی تأکید داشتند. آثار دیگری نظیر کتاب راگان^۸ (۱۹۵۳) با نام «برنامه درسی مدرن دوره ابتدایی»^۹ بر اهمیت نقش برنامه درسی هنرهای زبانی، برنامه درسی مطالعات اجتماعی، برنامه درسی علوم تأکید داشتند. همچنین کتاب می‌یر، کلری و دیویس^{۱۰} (۱۹۵۲) با نام «برنامه‌ای درسی برای شهروندی»^{۱۱}، و هنری هاراپ^{۱۲} (۱۹۵۲) با نام «زندگی اجتماعی در برنامه درسی: مطالعه انتقادی موضوعات اساسی در پایه‌های یک الی دوازده»^{۱۳}، آموزش شهروندی و زندگی اجتماعی را در برنامه درسی مورد تأکید قرار دادند.

در ادامه دهه ۵۰ میلادی، متخصصان دیگری آثار برجسته‌ای را منتشر کردند از جمله، هری آلبرتی^{۱۴} (۱۹۵۳) اثر «بازسازماندهی برنامه درسی دوره متوسطه»^{۱۵}، جی.پی. لئونارد^{۱۶} (۱۹۵۳) «طراحی برنامه درسی دوره متوسطه»^{۱۷}، بک، کوک و کرنی^{۱۸} (۱۹۵۳) کتاب «برنامه درسی در مدارس ابتدایی مدرن»^{۱۹}. مسئله «دموکراسی» موضوع دیگری بود که در آثار نیمه

1. *The Workshop Way Of Learning*
2. *The Emerging Self In School And Home*
3. *Kilpatrick & John Brubacker*
4. *Social Problems Core*
5. *"Postprogressive" Reconstruction*
6. *Curriculum Development As Re-Education Of The Teacher*
7. *The Teacher And Curriculum Planning*
8. *Ragan*
9. *Modern Elementary Curriculum*
10. *Meier, Cleary, And Davis*
11. *A Curriculum For Citizenship*
12. *Harap*
13. *Social Living In Curriculum: A Critical Study Of The Core In Action In Grades One Through Twelve*
14. *Harry Alberty*
15. *Reorganizing The High School Curriculum*
16. *J.P. Leonard*
17. *Developing The Secondary School Curriculum*
18. *Beck, Cook, & Kearney*
19. *Curriculum In The Modern Elementary School*

دوم دهه ۱۹۵۰ میلادی توجه زیادی را به خود جلب کرد. یکی از آنها اثر «مدرسه اجتماعی مدرن»^۱ بود که اولسن^۲ (۱۹۵۳) آن را تدوین کرد. ایده این کتاب از نظریه کلیاتریک در دهه ۱۹۳۰ میلادی گرفته شده بود. این آثار بر تفسیرهای دموکراتیک از نظام مدرسه تأکید داشتند و فرایندهایی نظیر انتخاب و عمل مشارکتی را مورد توجه قرار می‌دادند.

در نیمه دوم دهه ۱۹۵۰ میلادی، کتاب‌های برنامه درسی درباره مباحثی خاصی نوشته شدند، از جمله کتاب «دانش-آموزان نخبه در مدارس عادی ابتدایی»^۳ نوشته اُتو^۴ (۱۹۵۵)، «ارتباط برنامه درسی و راهنمایی»^۵ نوشته کلی^۶ (۱۹۵۶)، و کتاب «طراحی برنامه پایه مشترک دوره متوسطه»^۷ اثر لوری و آلبرتی^۸ (۱۹۵۷). همچنین آثار دیگری نوشته شد که اساساً بر برنامه درسی دوره ابتدایی تأکید داشتند، از جمله آثار فیتزجرالد^۹ (۱۹۵۵)، بیوشامپ^{۱۰} (۱۹۵۶)، هارلی^{۱۱} (۱۹۵۷)، شین و مک سوین^{۱۲} (۱۹۵۸). نوشته‌ها و کتاب‌های دیگری نیز در رابطه با مسائل برنامه‌ریزی درسی دوره متوسطه و برنامه‌ریزی اجرایی نگاشته شدند از جمله آثار داگلاس^{۱۳} (۱۹۵۶)، ونبل^{۱۴} (۱۹۵۸) و کروگ و همکاران^{۱۵} (۱۹۵۶).

در اواخر دهه ۱۹۵۰ میلادی، برنامه‌ریزان درسی، خود، سوژه کتاب‌های این دوره بودند. برای مثال، اثر لولر^{۱۶} (۱۹۵۸) به مسئله عوامل مؤثر بر موفقیت مشاوران برنامه درسی پرداخت. در نهایت، دهه ۱۹۵۰ میلادی، با اثری به پایان رسید که برای طراحی برنامه درسی مؤسسه‌ای برای دوره متوسطه، ابزار مناسبی فراهم کرد. در این اثر، که از سوی جیمز برایانت کونانت^{۱۷} (۱۹۵۹) نگاشته شد، نوعی مدرسه متوسطه تشریح می‌شود که با آماده سازی کالج تکمیل می‌شود و به مسائل آماده سازی و فنی و حرفه‌ای مدارس متوسطه در آمریکا می‌پردازد. در این کتاب، نویسنده بر توانایی دانش‌آموزان و طراحی برنامه درسی بر اساس استعدادهای آنها تأکید فراوان داشت.

حیطه موضوعی آثار

پیشینه و ادبیات برنامه درسی در دهه ۱۹۵۰ میلادی، غالباً به سه رویکرد تعلیم و تربیتی رایج در آن دوره معطوف بود: سنت گرایان ذهنی، رفتارگرایان اجتماعی و مدارس تجربه‌گرا. آثار این دوره عمدتاً شامل ۱۴۲ کتاب است که برخی از برجسته‌ترین آنها در بخش بالا تشریح شد. این آثار تداوم برنامه‌های درسی نوشته شده در دهه‌های قبلی بودند، به ویژه مبتنی بر متون جامع^{۱۸}. گفته می‌شود دهه ۱۹۵۰ میلادی، عصر طلایی این نوع کتاب‌های برنامه درسی محسوب می‌شود. متون جامع، برنامه درسی را به مثابه عرصه پژوهش و کاوشگری تلقی می‌کنند. این متون ابزار اصلی برای حرفه‌های آموزشی برای هر دو گروه مربیان، و متخصصان یا کارشناسان فراهم می‌کرد. از این رو، این متون اساساً بر محصول برنامه درسی و ماهیت و بقای برنامه درسی در نظام‌های مدرسه‌ای تمرکز داشتند. در این راستا، نقش‌هایی نظیر مدیر ارشد برنامه درسی، کارگردان

1. *The Modern Community School*
2. *Olsen*
3. *Curriculum Enrichment For Gifted Elementary School Children In Regular Classes*
4. *Otto*
5. *Guidance And The Curriculum*
6. *Kelly*
7. *Developing A High School Core Program*
8. *Lurry & Alberty*
9. *Fitzgerald*
10. *Beauchamp*
11. *Hurley*
12. *Shane & Mcswain*
13. *Douglass*
14. *Venable*
15. *Krug, et al*
16. *Lawler*
17. *James Bryant Conant*
18. *Synoptic texts*

برنامه درسی^۱ و مشاور در مدارس دهه ۱۹۵۰ میلادی بسیار رایج بود. عمده آثار این دوره بر پرورش قوای ذهنی از طریق توجه به برنامه‌های درسی پایه‌ای، آماده سازی و فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان، طراحی برنامه‌های درسی بر اساس استعدادها و همچنین اهمیت نقش معلمان در تحقق برنامه درسی و بهسازی حرفه‌ای معلمان مبتنی بود. به علاوه، توجه به تفسیرهای دموکراتیک از نظام مدرسه، آموزش شهروندی و زندگی اجتماعی نیز در برخی از آثار این دوره مورد تأکید مداوم قرار داشت.

جمع بندی

اگر چه بیشتر پیشینه‌های تولید شده در دهه ۱۹۵۰ میلادی تجویزی بودند تا توصیفی، اما پژوهش‌ها در زمینه تجارب مدارس که در دهه ۱۹۴۰ میلادی رایج بود از سوی صاحب‌نظران عرصه برنامه درسی، در دهه ۱۹۵۰ تداوم یافت. در مجموع در دهه ۱۹۵۰ میلادی، آثار نوشته شده در عرصه برنامه درسی در قالب متون جامع نگارش می‌شد که مبنایی تئوریک برای انتخاب هدف در برنامه درسی و تداوم بکارگیری «برنامه درسی پایه‌ای»^۲ بود. در این دوره، تأکید بر ارزشیابی برنامه درسی، توسعه حیطه‌های برنامه درسی و تداوم توجه بر انطباق اجتماعی در برنامه‌های درسی، بیش از پیش نمایان بود.

منابع

- Alberty, H. (1953). *Reorganizing the high school curriculum (Second edition)*. New York: Macmillan.
- Leonard, J. P. (1953). *Developing the secondary school curriculum*. (Revised edition). New York: Rinehart and Company.
- Beck, R. H., Cook, W. W., & Kearney, N. C. (1953). *Curriculum in the modern elementary school*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bestor, A. (1953). *Educational wastelands*. Urbana: University of Illinois Press.
- Bestor, A. (1955). *The restoration of learning*. New York: A. Knopf.
- Benne, K. D., & Muntyan, B. (1951). *Human relations in curriculum change: Selected readings with special emphasis on group development*. New York: The Dryden Press.
- Brameld, T. (1955). *Philosophies of education in cultural perspective*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Brameld, T. (1956). *Towards a reconstructed philosophy of education*. New York: Dryden Press.
- Beauchamp, G. A. (1956). *Planning the elementary school curriculum development*. New York: Allyn & Bacon.
- Conant, J. B. (1959). *The American high school today*. New York: McGraw-Hill.
- Caswell, H. L., & Associates. (1950). *Curriculum improvement in public school systems*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Douglass, H. R. (Ed.). (1956). *The high school curriculum (Second edition)*. New York: Ronald Press.
- Fitzgerald, J. A. & Fitzgerald, P. G. (1955). *Methods and curricula in elementary education*. Milwaukee, WI: Bruce Publishing Company.
- Gwynn, J. M. (1950). *Curriculum principles and social trends (Second edition)*. New York: Macmillan.
- Hurley, B. J. (1957). *Curriculum for elementary school children*. New York: Ronald Pres
- Hand, H. C. (1951). *How the Illinois secondary school curriculum program in basic studies can help you improve your high school*. Springfield, IL: Superintendent of Public Instructions.

---

1. Curriculum Directors
2. Core Curriculum

- Hutchins, R. M. (1953). *The conflict in education in a democratic society*. New York: Harper and Bros.
- Hopkins, L. T. (1954). *The emerging self in school and home*. New York: Harper and Brothers. (also 1970).
- Harap, H. (1952). *Social living in curriculum: A critical study of the core in action in grades one through twelve*. Nashville, TN: George Peabody College for Teachers.
- Jersild, A. T. (1950). *Child development and the curriculum*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Kelley, E. (1952). *Education and the nature of man*. New York: Harper and Bros. (1970 Edition with Marie Rasey).
- Kelley, E. C. (1951). *The workshop way of learning*. New York: Harper and Row.
- Krug, E. A. (1950). *Curriculum planning*. New York: Harper and Brothers.
- Krug, E. A., et al. (1956). *Administering curriculum planning*. New York: Harper and Brothers.
- Lawler, M. R. (1958). *Curriculum consultants at work: Factors affecting their success*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Lee, J. M., & Lee, D. M. (1950). *The child and his curriculum* (Second edition). New York: Appleton-Century-Crofts.
- Lurry, L., & Alberty, E. J. (1957). *Developing a high school core program*. New York: Macmillan.
- Meier, A. R., Cleary, F. D., & Davis, A. M. (1952). *A curriculum for citizenship*. Detroit, MI: Wayne State University Press (Reprinted by Greenwood Press, New York, 1969).
- Olsen, E. G. (Ed.). (1953). *The modern community school*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Otto, H. J. (Ed.). (1955). *Curriculum enrichment for gifted elementary school children in regular classes*. Austin, TX: University of Texas.
- Ragan, W. B. (1953). *Modern elementary curriculum*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Schubert, William H.; Schubert, Ann Lynn Lopez; Thomas, Thomas P.; Carroll, Wayne M. (2002). *Chapter Six: Curriculum Literature and Context 1950-1959*. In *Curriculum Books: The First Hundred Years*. New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Shane, H. G., & McSwain, E. T. (1951). *Evaluation and the elementary curriculum*. New York: Bureau of Publications, Teachers College, Columbia University.
- Sharp, G. (1951). *Curriculum development as re-education of the teacher*. New York: Teachers College Press.
- Shane, H. G., & McSwain, E. T. (1958). *Evaluation and the elementary curriculum (Revised edition)*. New York: Henry Holt.
- Smith, B. O., Stanley, W. O., & Shores, J. H. (1950). *Fundamentals of curriculum development*. Yonkers-on-the-Hudson, New York: World Book Company.
- Spears, H. (1951). *The teacher and curriculum planning*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Venable, T. C. (1958). *Patterns in secondary school curriculum*. New York: Harper.
- Washburne, C. (1952). *What is progressive education?* New York: John